

ภูมิปัญญาชาวบ้าน การทอเสื่อจาก กก ไทล
ของนางเพ็ญณี ป้องแก้ว

บ้านเหล่าน้อย อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร

ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา นางเพ็ญณี ป้องแก้ว อยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ ๘ ตำบลค้อวัง อำเภอค้อวัง จังหวัด ยโสธร จบการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนค้อวังวิทยาคม

การทอเสื่อมีมายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม เมื่อว่างจากการทำเกษตรกรรม ก็จะมีการประกอบอาชีพเสริม วิธีการทอเสื่อ หรือใน ภาษาอีสาน เรียกว่า การตำสาต เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและสร้างรายได้ บางครัวเรือนก็ทำเป็นอาชีพหลักเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว การทอเสื่อเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นกก ต้นไผ่ หรือต้นฝ้าย มาสอย(กรีดแบ่งให้เป็นเส้นบางๆ) ผึ่งแดดให้แห้งแล้วนำไปย้อมสีตามที่ต้องการ จากนั้นนำไปทอเป็นผืนๆเพื่อนำไปใช้งาน

ลักษณะของต้นไผ่

ไผ่เป็นไม้ล้มลุก มีลักษณะเป็นทรงกลม แตกกอ ลำต้นเหนียว ใบแผ่ออกเป็นแฉกตรง ไม่ห้อยลู่เหมือนกก เป็นไม้ที่ชอบแดด นิยมปลูกในดินที่ชื้น ส่วนมากชาวบ้านจะปลูกไว้ข้างบ้านของตัวเอง เวลาจะใช้งานก็จะสะดวก

วิธีการทอเสื่อ

ขั้นตอนที่ ๑ การสอยต้นกก

- ตัดต้นกกสด
- คัดเลือกต้นกกที่มีขนาดเท่ากันไว้ด้วยกัน
- นำต้นกกที่คัดแล้วมาสอยเป็นเส้นเล็กโดยใช้มีดแหลมปลายคม

- นำเส้นกกที่สอยแล้วมาผึ่งแดดให้แห้ง

- พอตากเสร็จแล้วก็มัดเป็นมัดๆรอการย้อมสี

ขั้นตอนที่ ๒ การย้อมสี

- เลือกซื้อสีสำหรับย้อมกกสีต่างๆ ที่มีสีสันทสวยงาม เช่น สีแดง สีชมพู สีเหลือง สีม่วง สีเขียว เป็นต้น
- ก่อไฟโดยไฟที่ใช้ต้องสม่ำเสมอ
- นำปื๊บใส่น้ำพอประมาณท่วมเส้นกกนำมาตั้งบนเตารอให้น้ำเดือด พอน้ำเดือดก็นำสีที่เลือกมาเทลง
- นำเส้นกกที่คัดเลือกแล้วลงย้อมจนเพียงพอที่จะใช้ในการทอ
- นำเส้นกกที่ย้อมสีแล้วลงล้างในน้ำเปล่าแล้วนำไปตากแดดจนแห้ง พอแห้งก็นำมามัดรวมกัน โดยแยกเป็นสีแต่ละสี

ขั้นตอนที่ ๓ วิธีการทอเสื่อ

- กางโองสำหรับทอเสื่อ

- นำเชือกไนลอนสำหรับทอเสื่อมาโยงใส่ฟืมจนเสร็จ

- ฟืมที่ใช้ต้องมีขนาดเท่ากับเส้นกก และฟืมแต่ละฟืมก็อาจจะใช้ทอลายไม่เหมือนกัน
- นำเส้นกกที่ย้อมสีตากจนแห้งนำมาทอเสื่อ
- เลือกสีและลายที่จะทอ จากนั้นก็เริ่มทอจนได้เป็นแผ่นผืน

- พอทอเสร็จก็ตัด แล้วนำไปตากแดดเพื่อให้สีติดทนนาน หลังจากนั้นนำไปเก็บไว้ในตู้ บางครั้งอาจขายเป็นผืนหรือนำมาเย็บต่อกันเพื่อทำเป็นสื่อบ้าน ราคาผืนต่อผืนตั้งแต่ ๑๐๐ - ๓๕๐ บาทแล้วแต่ลวดลายที่ทอ

